

نورک پوری

نورک ادبیاقلری مرکزی هیئتی طرفندره نشر اولنور.

نومرو ۴

کانون ثانی ۱۳۴۱

جلد ۱

مارفوبولونک ایتمک سیاستی

یزانس لاتین ایمپراطورلنی ۱۲۶۰ سنه لرینه دوغرو آرتق پارلاقلغنی غائب ایتمشدی . شیمدی حکمران اولدینی اراضی ، هرجهتدن محصور واولجه ربقه سی آلتند بولوندوردینی قوملرک هجومه معروض ، کوچوک متفرق پارچالره انحصار ایدیوردی .

فرانقلر ، بوکثیر دوشمانلر آراسنده طوتونابیلیمک ایچون عددآ پک چوقلق دکلدیلر . اکر ضبط ایتدکلری مملکتلرده ایجه یرلشمش اولسلر ، عینی زمانده مهم مقدارده هم جنسلری یرلشدیرمک سیاستنی تعقیب ایتسه لردی بلکه موفق اولورلردی . فقط بو بویله اولمادی ؛ آوروپانک اووقتی وضعیتی بوکا هیچ مساعد دکلدی ؛ زیرا ، بوتون قوت ودقنی اهل صلیب وپاپالق محاربه لرینه حصر ایتمک مجبوریتده ایدی .

بوندن باشقه ، ایمپراطورلق بکلری ، اوردولرینک هر دورلو ضایعاتدن متولد بوشلقلرینی دولدیرمق ایچون ، دعوتلری اوزرینه مراجعت ایدن اجنیلردن ده اندیشه ایتیمورلردی . حالبوکه بوکلنر ، بالخاصه محارب کیمسه لردی . احتمال که ، بکلر حاصل اولان نقصانی ، اینی برتشکیلات ، کوزل بر اداره سایه سنده تلافییه موفق اوله جقلردی . فقط بونلر عمومیتله مملکتک منابع قوتندن استفاده ایتمک ، خلقی کندیلرینه بند ایتمک اصوله قطعاً واقف دکلردی . فهئودال برذھیت طاشیان بوآداملردن تبعه یی آکلامق واونلری سوق واداره ایتمک قابلیت ودور اندیشلکی بکله نیله مزدی . هله دائماً مضطرب ، صداقتسز وجوال اولان یونانیلری اداره آلتند بولوندورمق ، هیچ قولای دکلدی ؛ چونکه یونانیلر ، حاکم لرینه نسبتاً داها مترقی ، داها منورایدیلر . اونلرک اداره طرز لرینی ، معامله لرینی ، حق مزیتلرینی بیله استخفافدن چکینمورلردی . مع مافیه کندی ضرر لرینه اولارق ،

جیلرینی شیشیرمکدن باشقه بر غایه تعقیب ایتمه یین وندیکیلردن ده اودرجه نفرت ایدیولردی .

دوشمان بر مملکت ایچنه داغیلان بو کوچوک محارب کومه لر ، بیزانسیلیرک جرأتکار بر رئیس بولدقلری دقیقه دن اعتباراً ازیلمکک محکوم ایدیلر . نته کیم (۱۲۶۱) تاریخنده بو حال تمامیه واقع اولدی . (میخال پاله ثولوغ) ک برجنرالی هیچ زحمت بیله چکمه دن آتی بر صورتده استانبولی استرداد ایتدی . کندینه بو ایشی باشارمق ایچون یدی یوز کشی کافی کلشدی .

لکن ، بوندن سوکره ، فرانسه نك معاونتدن محروم قالان بو پای تخت ، طبیعتیه تدنییه یوز طوتدی . وندیکیلر ایسه هیچ بر وقت استانبولک بوتون احتیاجاتی تأمینه موفق اوله مادیلر . .

مع هذا وندیکیلر ، یارم عصر ظرفنده یاواش یاواش استانبولی بنمسه دی و اوکا (وطن ثانی) کوزیله باقغه باشلادیلر .

شرقله معاملات تجاریه ده بولونمق اوزره اولجه استانبولده تأسیس ایدیلن اس الحریکله ری شیمدی تمامیه متعضی و متکمل بر حالده ایدی ، بوراده ده طوتوندقن سوکره دیگر قومشولرله ده مقاوله لر عقد ایدمک ییکی تجارت بازارلری کشادی اهامال ایتمه دیلر : بوتون قره دکز چه وره سی ، جنکیزخانک احقادی اداره سنده بولونان شمال (هنترلاندی) ، اونلر ایچین واسع بر ساحه انتفاع اولمشدی .

شوراسی محقق که اوزمان موغوللرایله خرستیانلرک مناسبتلری اولدجه صمیمانه ایدی . چونکه رقیبلری اولان تورکلر و مملوکلره قارشى اونلری برلشمکک سوق ایدن مشترک برکین واردی . داها اولجه ، جنکیزخانک آسیا مسلمانلرینی تجزیه ایتدیکی خبری آوروپایه عکس ایتدیکی زمان ، صرف بو حسلرک تأثیریه هر طرفده بویوک برسه وینچ و امید اویانمشدی . زیرا مقامات مبارکه نك تخلیصی خصوصنده بویوک خان ایله آکلاشما زمانک حلوله قانع اولمشلردی . بالا آخره موغوللرک شرقه دوغری چکیلیرکن مجارستانی تخریب ایتدکلری خبری کلنجه ، فوق العاده متأر اولدیلر . وقتا که موراویاده جرأتکارانه بر حرکت وقوعه کلدی . بو بویوک باشلی

كوچوك قهرمانلر ، شرقك كنىش استپلرينه دوغرو ديزكىن چه ويرمكه مجبور اولديلر ؛ اووقت حدتله بقلص ايدن چهره لرى كنىش برانبشاط قابلادى وقوجه اوروبا درين برنفس آلدى .

اوزمان غربى خرستيان عالملك سياست خارجه سنى تماميله پاپا طرفندن اداره ايديلوردى . كوندردىكى سفيرلر آراسنده بالخاصه شرقه كيدن Jean de Plan carmpin ژان دوپلان قارنينك مشهورلرندن معدوددى . (سن لوئى) ده Guillaume de Rubruquis كيوم دوروبروكى كوندرمىشى .

استانبولك حاكى اولان وندكلىلر ، قىچاغك بويوك خانيله وبخر سياهك شالندهكى بوتون ممالكه واسع مقياسده تجارت ياقمق خصوصنده هر درلو تسهيلاته مالك ايديلر :

اولا مظفر موغوللردن ، الده ايتدكلرى غنائى ساتين آليور ، بوكا مقابل اولنره غرب امتعه سو، ساتيورلردى .

ثانياً بحرى احتياجلارى ايچون الزم اولان كراسته ، كنوير ، زيفت وساثره يى بورادن تدارك ايتدكلرى كى هر نوع كورك ، طوز ، بال وبال مومنى ده ينه بوراده طوليدورلردى .

كذلك خام درى ، بدوى چوبانلرك حاضرلادينى طوزلانىش ات ، سياه طويراقلرك باشليجه حيوياى اك مهم تجار اشياسندن دى . استانبول سكانى آنچق بيله ينده بوحبوياى دى .

حتى ، نقلياتده بر پارچه تاخر واقع اولسه ، بوتون معناسيله آچلق يوز كوستيردى . ونديكلىلر اووقت بك رواجده اولان اسير تجارتى ده اهمال ايتيورلردى . تاتارستاندن ، اسلاو مملكتلرندن ، كورجستاندن قاجيريلان كنجلر وچوجوqlر بك بويوك بر اشتها ايله آلئوب ساتيلوردى . باخصوص قحط وغللا سنه لرنده ساتيلان چوجوqlر مهم بر يگونه بالغ اولوردى . پاپانك شدتلى آفوروزلرينه رغماً بواسيرلر، ينه دين دوشمانلرينه تقديم ايديليردى . حتى مملوكلرك صرف اسير ساتين آلئق وظيفه سيله مكلف مأمور مخصوصلرى بيله واردى . بونلر ، قليجدن زياده

صاپان قوللامغه یارایان فلاحت رخاوت و او یوشوقلغنی تلافی ایدمه جک (شمال) عزم و قدرتی ، هر نهیه مال اولورسه اولسون تدارک ایتک مجبوریتمده ایدیلر .
 بواسرا ایچنده تاتارلرک بر موقعی واردی . بونلر اوتهدن بری شدت وعزمی ، صداقت وجسارتی اعتباریله پک معروفیدیلر . دها ای بر تعیرله ، بومکمل (قوربانلق قویون) لرك اعتبار ورواجی حددن افزون ایدی .

عینی زمانده خوارزمدهن کان کاروانلر ، آستراقان ، سرای و وولغا قیلرینه هندک بیک بر چشید امتعه سنی کتیریرلردی . بو کاروانلر خیومه دن قریمه دوس دوغرو کلیر ، غرب تجارلریله دوغرو دن دوغروی آلیش ویریش ایدرلردی . ایپک و قیمتلی طاش ، متنوع قوقولردن ، بهاراتدن مرکب امتعه لریله غربک معمولاتی مبادله ایدر ، آرایه ایکنجی بر واسطه صوقق ایسته مزلردی . قریم شه جزیره سنده بولونان soudak سوداق لیمانی اودورک بویوک بر تجارت مرکزی ایدی . ابن بطوطه بولیمانی ، دنیانک دردنجیسی اولمق اوزره تصویر ایدر . (پولو) برادرلرک سیاحتنه تقدم احوالی بوراده بر نبذه ذکر ایتکی فائده دن خالی بولمادق . زیرا بوسیاحتک تفصیلاتنه کیریشمه دن ، ولو پک کوچوک بیله اولسه ، بویله بر اجمال یایمق ضرورتی آشکاردر . بونلر ، بوسیاحتی صرف ، تجارت مقصدیله یایمشلردی . مع مافیله مارقوپولو ، پدر و عمو جه سنک بو سیاحتی حقنده بزه آنجق اهمیتلی بر قاج کلمه دن باشقه برشی سویله میور .
 رقو پولو سویله باشلیور :

(معلوم اوله که ، Boudoin استانبول ایمپراطوری ایکن (۱۲۶۰) مارقونک باباسی نیقو پولو واونک برادرده استانبولده بولونیورلردی . ونیدیکدن کتیر دکلری بر چوق تجارتی اشیا لری واردی . بوا یکی قارده ش عکسیلک بیلمز ، عقللی ، تدبیرلی انسانلردی . آرا لرنده مشورت ایدوب بویوک دکزه (قره دکز) ساحل اولان حوالیده تجارت ایتمه قرار ویریدیلر ، بر چوق مجوهرات صاتین آلدقدن سوکره استانبولدن حرکتله (سوداق) لیمانه واصل اولدیلر . بورایه کلدکدن سوکره دها اوزاقلره کیتمه نک فائده لی اولدیغنی کوره دک ایچرلره دوغرو یوللانیدیلر .)

پولونك بويوك برادرينك كرك سوداقده وكر كسه استانبولده برر تجارتخانه لرى واردى . ونديكلىلر قريم وحواليسى پك ائى طانيدقلىرىدن بالطبع ايجرىلر دوعرو حر كتلى، تهلكىلى برسر گذشته آتيلمق دكلى . بو عقللى، مدبرانسانلرك مقصدى كشفيات و سياحت دكل ساده جه تجارتدى . بر مدت (سوداق) ده قالدقن صوكره مجوهراتلرىنى صاتمق نيتيله قىچاق خانك سرينه كىتمكه قرار وىردىلر، خانك سراينده بو كى قيمتلى طاشلر فوق العاده ايسته كه آلىنىردى . ذاتاً بودور برنسلرينك مشترك ذوقلرىنى پك ائى بيله ونديكلى قارده شلر، داها ايجرلر كىتمكى لزوملى عد ايدىيورلردى . (سوداق) دن حر كتدن صوكره برلردن كچدىلر، هانكى وسائله كىتدىلر ؟ بونلر داتر مارقوپولو تفصيلات وىرميور . ونديكلى قارده شلردن بى سكز سنه اول بورالردن كچن Rubruquis بو خصوصده بى، آز چوق تنوير ايدىيور :

سوداق، يالچين داغلرك آراسنه كىرن مقوس بر كوزفرك كنارينه قورولمش كوزل بر شهردر . تجارتلرى داخله كوتورون يول، ايسته بورادن باشلار و بر وادى بى تعقيب ايدر . صوكره ياواش ياواش بريلايه دوعرو يوكسه لىر، طاتلى برمىله نهايت مشهور ايسته پلر داخل اولوردى . بوتون معناسيله دوز و عارضه سىز اولان بونواحيده واسطه نقليه (آرابا) در . چونكه آرابه بودالفه سىز دوزلكى بك قولايقله قطع ايدروپكده راحتدر . تاجرلر، خانك اقامت ايتدىكى (سر اى) شهرينه كىتمك ايچون عموميتله او كوز آراباسى قوللانيرلردى . بر آرابايى كىرالايه جقلىرى رده صاتين آلغى داها اقتصاده موافق بولورلردى . بالطبع كندى ماللرى اولان بو آرابالره دقت و اهتمام كوستردكلرى كى فضلله يوك يوكله يرك يورمقدن ده اجتناب ايدرلردى . آرابا اونلر ايچون بر چادىر وظيفه سى ده كورورلردى . موله زمانلرنده اشيابه دوقونمز، يالكىز وسائل طبخيه بى ايندىر مكه اكتفا ايدرلردى . شوراسى محقق كه مر خصوصده پراتيك برر انسان اولان پولو برادرلر، بونوع مشغوليتلره هيچده يابانچى دكلردى . بونلر اشيائى تجاريه دن زياده مجوهرات كوتورىيورلردى . مع مافيه بونى كيمسه يه سه زدير مكمك ايچون آز چوق اوتة برى طاشيمنى موافق احتياط كوردكلردن طبيعتيله ديكر تاجرلر كى آرابالرى امتعه تجاريه ايله دولو ايدى .

سته پلر قطع ایدیلیر کن یدی قومانلرک ، روس و موغوللرک کتیر دکلری تازه
غدا ، تاجرلر طرفدن ذوق ونشئه ایله قاپیشیلیردی . سن لوئینک کوندردیکی
سفیر ، بو خصوصده تجربه سز اولدینی ایچون آجلق و صوسزلنک اضطرابلری
طاتمغه مجبور اولمشدی . چونکه ، ستپ چوانلری کتیر دکلری غدایی اشیا ایله
مبادله ایتمهک آلیشقدیلر . واونلرک ایشنه یارایان ده بوایدی . ایشته بوسیله ، سفیرک
دولغون کیسه سنه کیسه التفات ایتمهش ، هیچ برشیته یارامایان معدنی سکلر
بودویلرک رغبتنی جلب ایدمه مشدی .

وندیکیلر بو حالت روحیه ذاتا واقفیدیلر . بناء علیه یانلرنده دائما بدویلرجه
مقبول و معتبر اشیا بولوندورمنی اونوتمازلردی .

تاجرلر ، یانلرنده اکرلی آت بولوندورمنی ده موافق احتیاط بولورلردی .
بو آتلر سایه سنده ایسته دکلری وقت کارواندن کیری قالیر ، ایلری کیدر ، بوسورته
هم دیکله نیر و هم ده تهلمکلی یوللرده کاروانی صیانت ایدرلردی . بونوع سیاحت
هیچ شهسز اک موافق اولانییدی . چونکه نسبةً اوجوز اولقله برابر تهلمکسی ده
آزدی . مع مافیه آرانیلان سرعت طبیعتیه بولونامازدی .

سوداقله سرای آراسنده نه برکوی ، نه بر شهر واردی . تاجرلر ، پارلاق
وصاف برسا آلتنده یورومک ، آچیقده موله و یرمکه مجبوریدیلر . بورالرده تصادف
ایدیلن روزکارلره قارشى آراهلرینی تنه ایله قاپاتیر ، بو صورتله کندیلری
قورورلردی .

یول (دون) نهینه قادار بو حزرین منظره لی سته پی تعقیب ایدر و کونلرجه
سوره ردی . نه رکچیلدکن صوکره باتوخانک تأسیس ایتدیکی (سرای) شهرینه
واصل اولمق ایچون ینه بوا یصسز ستپلری قطع ایتمک لازمدی . شهر ، اک مهم
برسوق الجیش نقطه سی اولان وولغا نه رینک صول ساحلنده بنا ایدلمشدی . نه رک
ایکی قوی بورایى تمامیه تحت امنیتده بولوندوریوردی . بیلکه خان ، پولو برادرلری
پک ای قبول ایتمش ؛ مارقویه نظراً ، ایکی مثلی فیثات و یرمک صورتیه ده مجوهرلری
صایتین آلمشدی . سرایى ترک ایتدکن صکره (قازان) ک جنوبنده بولونان

بولغار bolgar شەرىنە كىتدىلەر . بوراسى شىمالدىن كان تىجار كاروانلىرىنىڭ اك برنجى اوغراقلىرىدىن ايدى . شەرك بىنالىرى تامامىلە چام آغاچدىن ياپىلمىش وخارج قاپلامەلىرى مېشە تىختەسىلە اورتولمىشى . بىلكەخان ، ياز موسمى بورادە كچىردى . بورادە بال ، بال مومى ، كورك وباقىر اوزرىنە معاملە ياپىلىردى . شەرى دولدوران خلق تامامىلە موغوللردى . مزار طاشلىرىنىڭ تىقنىق بونى بزه واضحاً كوستىرىر . حتى خرابەلر ايچىندە عرب وقبلى caphte مسكوكاتى بىلە بولونمىقدەدر .

پولو برادرلر ، بولغار شەرىندە ايكن بر كەخان ايله هلاكو آراسىندە محاربه اعلان ايدىلى وسكز آى دوام ايتدى (۱۲۶۲ — ۶۳) . بونلر برسەندەن برى قىچاقىدە بولوندىقلىرىدىن آرتق استانبولە دونمىكى دوشونىورلردى . فقط بوكا امكان قالمامىشى . على العادە بر زمان اولسەيدى سربىستجە وهىچ تەلكە كچىرمەدن دونەبىلە جىكلردى . اساساً موغوللر ، حاكىملىرى آلتىدە بولوندىوردىقلىرى هر يردە مكمل بر آسائش تامينە موافق اوليورلردى .

بالخاصە دقت واعتنايىلە تاسيس ايتدىكلىرى قرەغول نقتەلىرى ، پوستەلىرى ؛ يوللىرى آمىن وتەلكەسز بر حالە قوييور ، عمومى مناقلات تام بر امنيت ايچىندە جريان ايدىيورلردى . بو كون روسلر ك قرەغول نقتەلىرى وپوستە مركزلىرى ، پولو برادرلر زمانىندەكى موقعەلەردەدر . بو ، حيرت ايدىلە جىك برشى دىكلەر ؛ زىرا او وقتدن برى نە طبيعت اراضى دە كىشىدى ، نەدە آتلىك مقاومتى . .

عبنى زمانىدە موغوللر ، اجراى عدالت خصوصەندەك شىدوسر غەتلە دورانىرلردى . مجرم ، نىجە عدالتە تسليم ايدىلر ايدىلر بلا مرحت تجزىيە ايدىلردى . بالطبع بو اجرا آن شىدەنك انضباط مملكت اوزرىنە بويوك بر تاتىرى واردى .

خلاصە ، «بولونىادن بحر اصفرە قادار هىچ بر كوپك مساعدەسز حاوالا يامازدى .» روما لەژيونلىرىنىڭ تاسيس ايتدىكلىرى بر (رومن صلحى وسكونى) واردى . موغوللردە ضبط وربطى مكمل سوارىلر يىلە ادارهلىرى آلتىدەكى اراضىدە (موغول صلح وسكونى) ياراتمىشلىرىدى .

قىچاغىك واسع اووالرىندە ، وولغا ايله دىنيە پر آراسىندە مدەش وآلە آووجە سىغماز شقىلر دولاشىردى . بونلر برر رۇيسك معيتدە حركت ايدن روسلر ،

مجارلر و آلەن Alain لردی سلاحلری اوق ویایدن عبارتدی . کوندوز کیزلەنیر ، آنجق کیجهلری میدانە چیقار ، راست کلدکلری یولجیلری اولدورەدک اشیلرینی اغنام ایدرلردی . استیلرەدە پک چوق کورولن باشی بوش آت سورولری بوشقیلرایچون آئی بر استفاده منبعی ایدیلر . هر دورلو احتیاجلرینی بوسورولردن تأمین ایدە بیلیرلردی . هر هانکی بر تعقییدن بونلرک یاردیمیلە قورتولدقلری کبی ات احتیاجلرینی دە یە بونلردن تأمین ایدرلردی . بناءً علیہ طبیعتک حمایە سنە مظهر اولدقلرندن هیچ بر مشکلاتە معروض قالمایەرق صنعتلرینی ایستەدکلری کبی اجرایە موفق اولورلردی . بیلکە خانایلە هلاکو آراسندە محاربه دوام ایتدیکی مدتجه بوشقیار ، یوللرک کیدلرک یکانە حاکم مطلقلری کیلیمشاردی . پولو برادرلر اشیلریلە ، پارالریلە بویوللردن کچەرک استانبولە دونە مە یە جکلرینی آکلانجه شرقە دوغرو یوللرینە دوامی داها مفید بولدیلر و (خوارزم) ە کیتەک اوزرە حرکت ایتدیلر . بویوللردە ایشلەین آرابەلری ابن بطوطە دە بزە تصویر ایدیور . بونلر ، یوکسک تکرلکلر اوزوینە موضوع ایکی اوقدن متشکل اولوب چامورلو ، بوزوق یوللردە سہولتلە ایشلە یە بیلیرلر . حتی بو کون روسلرک قوللانددقلری دە بو آرابەلردن باشقە برشی دکلدر .

وندیکیلر ایکی آی دوام اوزون بر یورویشدن سوکرە (امدریا) یە ویکرمی کون سورەن بر چول سیاحتندن سوکرەدە (بخارا) یە واصل اولدیلر . وقتیلە بو شهر جنکیز خان طرفندن تمامیلە تخریب ایدلمشدی . بالا آخرە خلغی (اوقتای خان) یکیدن تأسیس اولنەرق اسکی غلبەلق و فعالیتی اعادە ایدلمشدی . وندیکیلرە نظراً بورا خلغی ، فاتحلری اوکنندە تیرتیر تیرتە یور و بوتون تشبث شخصی و حریتلرینی غائب ایتمش بولونیورلردی . پولو برادرلر بورادە هیچ وقت کچیرمەدن تجارتلرینە باشلادیلر . ذاتاً حال و وضعیت دە اویلە ایجاب ایتدیریوردی . آرتق کیری دونمک وایلری کیتەک ممکن دکلدی . احتمال کە مملکتک حکمداری بو اجنبلری شہلی عد ایدەدک سیاحتلردن منع ایتمشدی . بوراسی طبیعی صریح دکلدر . اوچ سنە قادار سورەن بو اقامتلری نہایت مسعود بر تصادفلە ختامە ایردی . (سوکی وار)

« غابریل بونوالو » دن اصنامہ الرامی